

Sedasyon nedir

Bu broşür sedasyonun ne olduğunu, nasıl etki ettiğini ve sedasyona ne zaman ihtiyaç duyabileceğinizi açıklar. Ayrıca sedasyon uygulamasının yararları, riskleri ve bu uygulamanın size neler hissettirebileceği konusunda bilgi verir.

Daha da önemlisi, sedasyon sonrası bakımınız için neler planlamanız gerektiğini size izah eder.

Bu broşür hastalar, hasta temsilcileri ve anestezi uzmanları tarafından ortak hazırlanmıştır.

Sedasyon genellikle damarınıza (IV veya intravenöz) verilir, ancak bazen ağızdan (ağızdan) veya yüz maskesi yoluyla da uygulanabilir.

Intravenöz sedasyon nedir?

Intravenöz sedasyon, sizi rahatlatmak için bir serum (tüp) yoluyla kan dolaşımınıza (damarınıza) bir sedatif (sedasyon ilacı) enjekte edilmesidir.

Bu işlemi yapan sağlık çalışanına 'sedasyon uzmanı' adı verilir.

Doğru miktarda sedatif ilaç verme ve herhangi bir yan etkiyi yönetme konusunda eğitilirdirler. Ameliyathanedeki sedasyon uzmanı genellikle anestezisttir. Diğer ortamlarda bu görevi bir hemşire, cerrah veya başka bir eğitimli pratisyen hekim yapabilir. Sedasyon uzmanınız tedaviniz süresince her zaman yanınızda kalacaktır.

Üç farklı intravenöz sedasyon seviyesi vardır. Bunlar 'minimal', 'orta' (bazen bilinçli sedasyon olarak da adlandırılır) ve 'derin' sedasyon olarak adlandırılır.

- **Minimal sedasyon:** sedasyon uzmanı size az miktarda bir sedatif verir. Etrafınızda olup bitenlerden dolayı kendinizi rahatlamış ve daha az endişeli hissedersiniz, ancak uyanık olur ve normal şekilde konuşabilirsiniz. Muhtemelen tüm detaylarıyla olmasa da size uygulanan tedaviyi hatırlarsınız. Minimal sedasyon soluk alıp vermenizi etkilememelidir.
- **Orta sedasyon (bilinçli sedasyon):** sedasyon uzmanı size biraz daha fazla sedatif ilaç(lar) uygular, böylece kendinizi çok rahatlamış ve uykulu hissedersiniz. Daha da önemlisi, sedasyon uzmanınız sizinle konuşabilir ve siz de basit talimatları uygulayabilirsiniz. Tedavinizin bazı kısımlarını hatırlayabilirsiniz. Orta derecede sedasyon nefes alıp vermenizi etkilememelidir.
- **Derin sedasyon:** sedasyon uzmanı, tedavinizin büyük bölümünde sizi uyutacak bir veya daha fazla ilacı daha yüksek dozda uygular. Tedaviniz sırasında doktorunuzun sizinle konuşması beklenmez. Nefes alıp vermeniz etkilenebilir; sedasyon uzmanınız sizi takip eder ve gerekirse size destek olur. Bazen tedavinizin bir bölümünü hatırlayabilirsiniz. Birleşik Krallık'ta derin sedasyon, anestezi eğitimi ve becerisine sahip personel tarafından uygulanmalıdır.

Oral sedasyon nedir?

Bu işlem çok endişeli kişileri genel anesteziye önce rahatlatmak için yararlı olsa da genellikle işlem sırasında tek başına sizi rahatlatmak için yeterli değildir. Etki göstermesi biraz zaman alır ve görülen etki kişiden kişiye değişiklik gösterdiği için doğru dozu uygulamak zor olabilir.

Düşüncelerinizi ve muhakemenizi etkileyebileceğinden, onay formunuzu daha önce imzalamadıysanız, lütfen doktorunuzdan hastaneye gelmeden önce size oral sakinleştirici reçete etmesini istemeyin.

Doktorunuzla görüştüğünüzde riskleri değerlendirmek ve ameliyatı veya işlemi kabul ettiğinizi belirten bir form imzalamak için net düşünebilmeniz önemlidir.

Sedasyon ve genel anestezi arasındaki farklar nelerdir?

Sedasyon ve genel anestezi arasındaki temel farklar şunlardır:

- bilinç seviyeniz
- solunumunuzu destekleyecek yardımcı ekipman ihtiyacı
- olası yan etkiler.

Minimal ve orta derecede sedasyon ile uyuşuk, sakin, uykulu ve rahat hissedersiniz, ancak işlem boyunca bilinçli kalırsınız.

Genel anesteziye, işlem sırasında tamamen tepkisiz ve bilinçsiz olursunuz.

Derin sedasyon ise bu ikisinin ortasıdır.

İntravenöz sedasyon altında hangi tedaviler yapılabilir?

İntravenöz sedasyonla birçok küçük tedavi yapılabilir. Aşağıdaki işlemler buna örnektir:

- cilt veya meme biyopsileri
- kırık kemiklerin küçük onarımı
- cilt, el veya ayağın küçük ameliyatları
- mide (endoskopi), akciğer (bronkoscopi), kolon (kolonoskopi) veya mesane (sistoskopi) ile ilgili sorunları teşhis etmeye yardımcı olan prosedürler
- diş çekimi veya diğer dental işlemler
- kataraktın alınması gibi göz operasyonları.

İntravenöz sedasyonun faydaları nelerdir?

- Hızlı etki eder ve dozu ayarlanabilir, böylece doğru miktarda ilaç alırsınız.
- Tedaviniz sırasında daha rahat olmanızı sağlar. Aynı zamanda tedaviniz hakkında çok az şey hatırlamanızı da sağlar.
- Bazı prosedürlerde, belirli tıbbi sorunları olan hastalar için uygun olmayan genel anesteziye olan ihtiyacı ortadan kaldırır.
- Genellikle genel anesteziye göre daha az yan etkisi vardır.
- Ayılma aşaması genel anesteziden daha hızlıdır, bu nedenle kendinizi iyi hissederseniz tedavinizden sonra genellikle bir saat içinde eve gidebilirsiniz.

İntravenöz sedasyonun riskleri nelerdir?

- Solunum hızınız yavaşlayabilir. Bu derin sedasyonda yaygındır, ancak sedasyonun her kullanımında bir risk teşkil eder. Sedasyon uzmanı sizi izleme konusunda donanımlıdır ve gerekirse solunumunuza yardımcı olabilir.
- Kan basıncınızın düşmesi yaygındır, ancak sedasyon uzmanı bunu tedavi etme konusunda eğitilmiştir.
- Nadir de olsa bulantı veya kusma yaşayabilirsiniz.
- Sedasyon ilaçlarına karşı herhangi bir alerjik reaksiyon çok nadirdir.
- Size kanül takılan ya da takılması denenen yerde küçük bir morarma olabilir.
- İşlem sonrasında ayakta dururken dengeinizde azalma hissedebilirsiniz ve özellikle yaşlıysanız düşme riskiniz daha yüksek olabilir.
- Sedasyon, karar verme yetinizi ve hafızanızı 24 saate kadar etkileyebilir.

Sedasyona alternatif yöntemler nelerdir?

- **Genel anestezi:** işlem boyunca tamamen bilinçsiz olursunuz ve işleme dair hiçbir şey hatırlamazsınız.
- **Sedasyonsuz lokal anestezi:** tedaviniz sırasında tamamen uyanık olursunuz, fakat sakın hissedersiniz. İşlemi görmenizi önlemek için bir perde yerleştirilebilir.

Sedasyon alıp almayacağıma kim karar veriyor?

Sedasyon seçeneğini değerlendirme sırasında doktorunuz veya hemşirenizle görüşebilirsiniz. Bu seçenek size sunulmadıysa, sedasyon almanın mümkün olup olmadığını her zaman sorabilirsiniz.

Mevcut tıbbi durumlar nedeniyle daha yüksek risk altındaysanız, doktorlarınız seçenekleri sizinle görüşecektir ve birlikte bir karara varabilirsiniz.

Sedatif alıyorum, hastaneye gelmeden önce ne yapmam gerekir?

- Baktığınız insanlar varsa, örneğin çocuklar veya yaşlılar, ertesi güne kadar onlara bakacak bir başkasını planlamanız gerekir.
- Deneyimli bir yetişkinin sizi arabayla veya taksiyle (tercihen toplu taşıma araçlarıyla değil) eve götürmesi gerekir. Sedasyonun etkileri 24 saate kadar sürebileceğinden, size bakmak için bir gece kalmaları gerekir.
- Kullandığınız astım spreyleri dahil tüm ilaçlarınızı yanınızda hastaneye götürün.
- Hastalığınız varsa, soğuk algınlığınız varsa veya hamileyseniz, sedasyon almak güvenli olmayabileceğinden lütfen hastanenizle iletişime geçin. Tedavinizin yeniden düzenlenmesi gerekebilir.
- Emziriyorsanız işlem günü doktorunuza bildirin.
- Hastaneye gelmeden önce oje ve mücevherat dahil tüm makyajınızı temizleyin. Alyansınızı çıkarmayabilirsiniz.
- Sizi rahat ve sıcak tutacak sabahlık veya eşofman gibi bol giysiler getirin. Giymesi kolay düz ayakkabılar giyin.

Tedavimden önce yiyip içebilir miyim?

Klinik veya hastane size ne zaman yemeyi ve içmeyi bırakmanız gerektiği konusunda talimatlar verecektir.

Genellikle tedavinizden altı saat önce yemeyi bırakmanız istenir, ancak tedavinizden iki saat öncesine kadar berrak sıvılar içebilirsiniz. İçmenize izin verilen berrak sıvılar arasında su, seyreltilmiş meyve suyu (katkısız) ve siyah çay veya kahve (süt veya kremasız) bulunur.

Şeker hastalığınız varsa, ilacınızı ne zaman almanız ve yemek yemeyi bırakmanız gerektiği konusunda özel talimatlar istemelisiniz.

Tedavim başlamadan önce ne olacak?

Genellikle bir önlük giyersiniz. İşlem odasına gittiğinizde, sedasyon uzmanınız size bazı izleme ekipmanlarını bağlayacaktır. Kullanılan ekipman, hangi prosedür ve tipte sedasyon aldığınıza bağlı değişir, ancak genellikle şunları içerecektir:

- kolunuza bir tansiyon manşonu
- göğsünüzün üst kısmına kalp ritminizi kaydetmek için kablolar
- oksijen seviyenizi ölçmek için parmağınıza bir klips
- soluduğunuz karbondioksit miktarını ölçen ince bir plastik tüp. Bu genellikle bir oksijen maskesine bağlanır.

İntravenöz sedasyon nasıl verilir?

- Sedasyon, kolunuzdaki veya elinizin arkasındaki bir damara yerleştirilen bir serum (kanül) ile verilir. İşlem sırasında ihtiyaç duyduğunuzda daha fazlası verilebilir. Derin sedasyonda genellikle damarınıza sürekli olarak bir ilaç verilir.
- Genellikle, burnunuzun hemen girişinde bulunan plastik bir tüpten veya bir yüz maskesinden oksijen verilir.

Sedasyon nasıl hissettirir?

Bu, verilen ilacın miktarına bağlı olarak kişiden kişiye değişecektir. Derin sedasyonda uyursunuz, ancak hafif sedasyonda genellikle hoş bir rahatlama hissedersiniz.

Bazı hastalara nasıl hissettirdiğini sorduğumuzda, aldığımız cevapların bazıları aşağıdaki gibiydi:

'Kendimden geçmiş ve rüyada gibiydim'

'İşlem sırasında uyanık olduğumu sanıyordum ama aniden bir saat sonrasına gitmiş gibi oldum'

'Gerçekten rahatlamış ve mutlu hissettim'

'Garip geldi, etrafımda olan bitenden çok kopuk hissettim.'

Ne zaman eve gidebilirim?

- Hafif veya orta derecede sedasyon uygulanırsa, genellikle tedavinizden bir saat sonra eve gidebilirsiniz.
- Derin sedasyon uygulanırsa, toparlanmanız muhtemelen bir ila iki saat sürecektir. Eve ne zaman gidebileceğiniz genellikle ilgili prosedürün etkisinden kurtulmanıza bağlıdır.

Sonrası için uyulacak önemli talimatlar var mı?

- Daha önce belirtildiği gibi, deneyimli bir yetişkinin sizi araba veya taksi ile (tercihen toplu taşıma ile değil) eve götürmesi ve bir gece boyunca sizinle kalması gerekecektir. Tedaviden sonra birinin size eşlik etmesi için gerekli ayarlamalar yapılmadıysa, işlemden sonra eve gidemeyebilirsiniz.
- Sedasyon ayakta durmanızı güçleştirebilir. Lütfen merdivenleri kullanırken dikkatli olun ve dengesiz hissediyorsanız yanınızda biri bulunsun.
- Tedavinizden sonraki 24 saate kadar karar verme süreciniz etkilenebilir, bu nedenle bu süre içinde önemli kararlar vermemelisiniz. Sosyal medya kullanırken dikkatli olun.
- 24 saat boyunca işe dönmemeli, bakmakla yükümlü olduğunuz kişilere bakmamalı, araba kullanmamalı, yemek yapmamalı veya herhangi bir makineyi çalıştırmamalısınız. İlaçların vücudunuzu terk etmesi 24 saat sürebilir.
- İşlemden sonraki 24 saat boyunca alkol veya uyku hapi almamalısınız.
- Doktorunuz evde uygulanacak sonraki tedaviler hakkında yazılı talimatlar verecektir.
- Hastane, evde kendinizi iyi hissetmiyorsanız aramanız için size bir irtibat telefon numarası verecektir.
- İşlemden sonra endişeleniyorsanız, kendinizi iyi hissetmiyorsanız veya bu numarayı bulamıyorsanız, aile hekiminizi arayabilir (111'i çevirin) veya gerekirse deneyimli bir yetişkinle yerel kaza ve acil servisinize başvurabilirsiniz.

Anestezi uzmanınıza sormak isteyebileceğiniz sorular

- 1 Sedasyonumu kim uygulayacak?
- 2 Sedasyon mu yoksa genel anestezi mi önerirsiniz?
- 3 Herhangi bir özel riskim var mı?
- 4 Sedasyon işlemimden önce yemeyi ve içmeyi ne zaman bırakmalıyım?
- 5 Sedasyon işlemine götürülmek üzere ne zaman hazır olmalıyım?

Yan etkiler, komplikasyonlar ve riskler

Modern anestezi de ciddi problemler nadir görülür. Risk tamamen ortadan kaldırılamaz, ancak modern ilaçlar, ekipmanlar ve eğitimler anesteziyi son yıllarda çok daha güvenli bir işlem haline getirmiştir.

Anestezi uzmanları, bu bölümde özetlenen tüm risklerden kaçınmak için büyük özen gösterirler. Anestezi uzmanınız, bu riskler ve bunlardan kaçınmak için alınan önlemler hakkında size daha fazla bilgi verebilir.

İnsanlar kelimeleri ve sayıları farklı yorumlayabilir. Bu ölçek, risklerin daha kolay anlaşılması için verilmiştir.

RCoA web sitesindeki hasta bilgilendirme sayfalarından daha fazla bilgi edinebilirsiniz: www.rcoa.ac.uk/patientinfo

İlave kaynaklar

- Genel anestezi veya sedasyon geçirmiş birinin bakımı (www.rcoa.ac.uk/patientinfo/sedation)
- Diş Bakımının Sağlanması Bilinçli Sedasyon Standartları. The Royal College of Surgeons of England ve Royal College of Anaesthetists. RCoA 2015 (<http://bit.ly/2T2mZh6>).
- Sedasyon Hizmetlerinin Sağlanmasına İlişkin Kılavuz. RCoA 2016 (www.rcoa.ac.uk/gpas).
- Tıbbi İşlemlerde Güvenli Sedasyon Uygulaması: Standartlar ve Kılavuz. Tıp Kraliyet Kolejlere Akademisi. AoMRC 2013 (<http://bit.ly/301ndq8>).

RCOA web sitesinde daha fazla bilgilendirme broşürü bulabilirsiniz www.rcoa.ac.uk/patientinfo. Ayrıca broşürleri hastanenizdeki anestezi bölümünden veya ön değerlendirme kliniğinden de temin edebilirsiniz.

Anestezi ile ilişkili riskler

Anestezi alma veya anestezi işlemi ile ilişkili belirli riskler hakkındaki broşürleri RCoA web sitesinde bulabilirsiniz: www.rcoa.ac.uk/patientinfo/risks/risk-leaflets. Bunlar, yukarıda listelenen hasta bilgi broşürlerini tamamlarlar.

Bu broşürde yer alan bilgilerin doğru ve güncel olması için çok çalışıyoruz fakat bunu garanti etmiyoruz. Bu genel bilgilerin sorabileceğiniz tüm soruları ve sizin için önemli olabilecek her sorunu kapsamasını beklemiyoruz. Bu broşürü kılavuz olarak kullanabilirsiniz ancak anestezi hakkındaki tercihlerinizi ve endişelerinizi tıbbi ekibinizle görüşmelisiniz. Bu broşür tek başına tavsiye olarak değerlendirilmemelidir. Ticaret ya da kar amacıyla kullanılamaz. Sorumluluk reddinin tamamı için buraya tıklayın (www.rcoa.ac.uk/patient-information/translations/turkish).

Çevirilerin tamamı Translators Without Borders çevirmenleri tarafından sağlanmaktadır. Çevirileri olabildiğince hatasız hale getirmek amacıyla çevirilerin kalitesi kontrol edilmektedir, fakat bazı bilgilerin hatalı olma ve yanlış yorumlanma riski vardır.

Düşüncelerinizi bize iletin

Bu broşürü geliştirmek için yapacağınız öneriler bizi memnun edecektir.

Yapmak istediğiniz değerlendirmeleri lütfen patientinformation@rcoa.ac.uk e-posta adresine gönderin

Royal College of Anaesthetists

Churchill House, 35 Red Lion Square, Londra WC1R 4SG
020 7092 1500

www.rcoa.ac.uk

İlk Baskı 2018

Bu broşür, yayın tarihinden itibaren üç yıl içinde gözden geçirilecektir.

© 2018 Royal College of Anaesthetists

Bu broşür hasta bilgilendirme materyalleri üretmek amacıyla kopyalanabilir. Lütfen bu orijinal kaynağı alıntılaysın. Bu broşürün bir bölümünü başka bir yayında kullanmak isterseniz, uygun bilgilendirme yapılmalı ve logolar, markalama ve resimler kaldırılmalıdır. Daha fazla bilgi için, lütfen bizimle irtibata geçiniz.